

A V I Z
**asupra inițiativei de revizuire a art.78 din Constituția
Republicii Moldova prin referendum constituțional**

nr. 3 din 06.07.2010

Monitorul Oficial nr.117-118/15 din 09.07.2010

* * *

În numele Republicii Moldova,

Curtea Constituțională în componența:

Dumitru PULBERE – președinte
Victor PUȘCAȘ – judecător-raportor
Petru RAILEAN – judecător
Elena SAFALERU – judecător
Valeria ȘTERBEȚ – judecător

grefier – Dina Musteața, cu participarea lui Ion Pleșca, Aurel Băieșu și Valeriu Munteanu, semnatori ai sesizării, Vitalie Nagacevski, reprezentantul deputatului în Parlament Mihai Godea, în prezența reprezentantului permanent al Parlamentului la Curtea Constituțională, Ion Creangă, a examinat în ședință plenară publică sesizarea unui grup de deputați în Parlament privind inițiativa de revizuire a art.78 din Constituția Republicii Moldova prin referendum constituțional.

Prin decizia Curții Constituționale din 30 iunie 2010 sesizarea a fost acceptată spre examinare în fond și înscrisă în ordinea de zi.

Examinând proiectul de lege constituțională și materialele anexate la dosar, audiind informația judecătorului-raportor și argumentele participanților la ședință, Curtea Constituțională

A CONSTATAT:

La 28 iunie 2010 deputații în Parlament Ciobanu Ghenadie, Apostol Ion, Vieru Călin, Palihovici Liliana, Olaru Nicolae, Balan Ion, Ionaș Ivan, Arhire Anatolie, Munteanu Valeriu, Ghimpu Mihai, Cimbriciuc Alexandru, Fusu Corina, Godea Mihai, Lupu Marian, Butmalai Ion, Agache Angel, Streleț Valeriu, Deliu Tudor, Furdui Simion, Ghilețchi Valeriu, Guțu Ana, Vacarciuc Vadim, Brega Gheorghe, Țap Iurie, Colesnic Iurie, Untilă Veaceslav, Balan Vasile, Pleșca Ion, Stoianoglo Alexandru, Ghilaș Anatolie, Platon Veaceslav, Guznac Valentin, Sirbu Oleg, Băieșu Aurel, Nantoi Oazu, Arpentin Gheorghe, Stratan Valentina, Diacov Dumitru, Guma Valeriu, Corman Igor, Urechean Serafim, în baza prevederilor art.2, art.38, art.39, art.66, art.75 și art.141 din Constituție, precum și a prevederilor art.148 alin.(2) din Codul electoral, au depus pentru avizare proiectul de lege privind modificarea art.78 din Constituția Republicii Moldova prin referendum constituțional.

Proiectul de lege constituțională are următorul conținut:

“LEGE

pentru modificarea articolului 78 din Constituție

Noi, poporul Republicii Moldova, exercitându-ne în mod direct suveranitatea națională și dreptul de a participa la administrarea treburilor publice nemijlocit, exprimându-ne voința asupra problemei ce ține de modul de alegere a Președintelui Republicii Moldova, în temeiul art.2, art.39 și art.75 din Constituție, adoptăm prezenta lege.

Articol unic. – *Articolul 78 din Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1994, nr.1), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și va avea următorul cuprins:*

Articolul 78

Alegerea Președintelui

(1) Președintele Republicii Moldova este ales prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat.

(2) Pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova pot candida cetățenii Republicii Moldova care au împlinit vârsta de 40 de ani, au locuit sau locuiesc permanent pe teritoriul Republicii Moldova nu mai puțin de 10 ani și posedă limba de stat. Procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova este stabilită prin lege organică.

(3) Este declarat ales candidatul care a întrunit cel puțin jumătate din voturile alegătorilor ce au participat la alegeri.

(4) În cazul în care nici unul dintre candidați nu a întrunit această majoritate, se organizează al doilea tur de scrutin, între primii doi candidați stabiliți în ordinea numărului de voturi obținute în primul tur. Este declarat ales candidatul care a obținut cel mai mare număr de voturi.”

În opinia autorilor proiectului de lege constituțională, alegerea Președintelui țării prin votul direct al cetățenilor este justificată atât din punct de vedere juridic, cât și din punct de vedere politic, efectul scontat fiind înlăturarea inadvertențelor între modalitatea actuală de alegere a Președintelui țării și regimul de guvernare.

Raportînd proiectul de lege la dispozițiile constituționale ale art.135 alin.(1) lit.c), art.141 și art.142, Curtea Constituțională reține următoarele.

Atribuția generală a Curții Constituționale privind examinarea inițiativelor de revizuire a Constituției este reglementată de art.135 alin.(1) lit.c) din Constituție, art.4 alin.1) lit.c) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art.4 alin.(1) lit.c) din Codul jurisdicției constituționale.

Normele speciale, prin care Curtea Constituțională este abilitată să se pronunțe asupra proiectelor de lege constituțională propuse pentru referendum constituțional, sînt cuprinse în art.2 și art.75 din Constituție, art.148 alin.(2) din Codul electoral. Conform acestor norme, propunerea privind desfășurarea referendumului pentru revizuirea Constituției se prezintă Curții Constituționale, care este obligată să efectueze, în termen de 10 zile, controlul constituționalității problemelor ce urmează a fi supuse referendumului și să prezinte un aviz. Prevederile art.141 alin.(2) din Constituție stipulează că proiectul de lege constituțională se prezintă Parlamentului numai împreună cu avizul Curții Constituționale, adoptat cu votul a cel puțin 4 judecători.

Potrivit art.141 alin.(1) lit.b) din Constituție, revizuirea Constituției poate fi inițiată de un număr de cel puțin o treime de deputați în Parlament. Întrucît inițiativa de revizuire a Constituției provine de la 41 de deputați, care constituie un număr mai mare de 1/3 de deputați în Parlament, Curtea Constituțională reține că inițiativa întrunește condiția prevăzută de această normă constituțională.

Analizînd proiectul de lege constituțională depus spre avizare sub aspectul conformității cu normele art.142 privind limitele de revizuire a Constituției, Curtea constată concordanța acestuia cu exigențele constituționale privind caracterul suveran, independent și unitar al statului și privind inadmisibilitatea suprimării drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor sau garanțiilor acestora.

Concomitent, Curtea Constituțională reține că anterior a fost depus spre avizare un proiect similar privind revizuirea Constituției pentru alegerea Președintelui Republicii Moldova prin sufragiu universal. În Avizul nr.2 din 4 mai 2010 Curtea Constituțională a expus unele observații, de care s-a ținut cont în noul proiect de lege constituțională.

Avînd în vedere necesitatea de a exclude din art.85 alin.(4) din Constituție textul “cu excepția cazului prevăzut la art.78 alin.(5)”, alineat care nu a fost inclus în proiectul propus pentru avizare, Curtea consideră oportun să-și reitereze poziția expusă în avizul anterior, prin care a atenționat că revizuirea inițiată trebuie să asigure unitatea materiei constituționale.

Însă ținînd cont de faptul că în cazul revizuirii Constituției textul constituțional “cu excepția cazului prevăzut la art.78 alin.(5)” își va pierde forța juridică, Curtea Constituțională dă aviz pozitiv proiectului de lege pentru modificarea art.78 din Constituție.

Pentru considerentele expuse, conducîndu-se după prevederile art.2, art.75, art.135 alin.(1) lit.c) și art.141 alin.(2) din Constituție, art.148 alin.(2) din Codul electoral, art.26 alin.(1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.61 alin.(1) și art.63 lit.a) din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională adoptă, cu votul a 5 judecători, următorul

AVIZ:

1. Inițiativa de revizuire a art.78 din Constituție prin referendum constituțional întrunește condițiile stipulate de dispozițiile constituționale ale art.141 alin.(1) lit.b).

2. Proiectul de lege pentru modificarea art.78 din Constituție prin referendum constituțional nu depășește limitele de revizuire a Constituției impuse de dispozițiile constituționale ale art.142.

3. Inițiativa de revizuire a art.78 din Constituție poate fi înaintată Parlamentului spre examinare conform art.150 din Codul electoral.

4. Presentul aviz este definitiv, nu poate fi supus nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE   Dumitru PULBERE

Chișinău, 6 iulie 2010.

Nr.3.